

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

NSZ
Lublin

POTOKA-TYRANKIEWICZ Krystyna

4007/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 4007/LSK

Potoka Tynarkiewicz Krystyna

I/1. Relacja →

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K4, s. 1-4.

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) →

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne. —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 1

VI. Fotografie ✓ zob. II/1

II: Materiały uzupełniające relację:

- Kserokopia artykułu „Krzyszyna Potoka-Tyraniewicz” w: „J. Kielboni, 2. dekadańska „Kobiety dubelszczyzny represjonowane w latach 1944-1956, t. I, s. 383-386. Fotografia. K. 4, s. 1-4.

Zatwierdził:
Prokurator wojskowy
rejonu lubelskiego
w Lublinie.

1-1 Adam J. m. r.

W I E N I E .

opowiadania karnego

Brulionów, dnia 17 kwietnia 1947 r.

W sprawie Edwarda Jeleń po rozpoznaniu sprawy
art. 1908 r.

1 5 7 .

ona Leontyna w czasie od września 1946 r.
1946 r. na terenie powiatu Brulionów,
płyną wiadomość, że ona jej Poterucha zni-
rozumienie z członkami nielegalnej organi-
zacji przemocą ustroju Państwa Polskiego
z pomocą przechowywać broń japońską t.j.
art. 89 § 1 w zw. z art. 86 § 2 KWP.
tym natychmiast władzy do śledzenia prze-

poterucha Leontyna dopuściła się przestę-
1 Dekr. z dn. 13/V/46 r. poz. 192/46 DWP
t. 3 punkt 1 Ust. z dn. 22/11/47 r. o
17 DWP. paszosa się w niepamięć i przeba-

t. 10 KWP. i 4 cyt. Ust. o amnestii

T A N O W I L I :

o p-ko Stieraczka Leontynie o przestępstwie
r. z dn. 13/V/46 r. poz. 192/46 DWP.

ona Leontynę wypuścić na wolność.

postanowienia doręczyć podejrzaną
le z pouczeniem, że w terminie jedno-
miesiącowym przesprowadzić postępowanie sądowe.
o w archiwum wojsk. Prok. Rej. w Lublinie.
ojazdo przedłożyć wojsk. Prok. Rej. w Lubli-
nia.

Oficer śledczy
W. U. P. Rej. Lublin

[Signature]

*Janina Kietbor, żona Leszczyńska
"Kobiety lubelszczyzny represjonowane w latach
1944-1956, t. I, s. 383n."*

11/1

KRYSTYNA POTOKA - TYRANKIEWICZ

Córka Adama i Bronisławy z Markowskich, urodzona 5 II 1924 r. w Lublinie, wykształcenie – cztery klasy gimnazjum. Pracowała jako asystentka w gabinecie dentystrycznym lekarzy K. K. Grabowskich. W konspiracji związana początkowo z Komendą Obróńców Polski, następnie Narodową Organizacją Wojskową. Zaprzysiężona przez Mieczysława Markowskiego ps. Maryś. W NSZ pełniła rolę łączniczki. Ukończyła kurs sanitarny, brała udział w akcjach sabotażowych i kolportażu prasy konspiracyjnej. Po lipcu 1944 pozostała w podziemiu organizacji NSZ, utrzymując jako łączniczka kontakty na woj. lubelskie oraz Warszawę.

Została aresztowana w październiku 1944, w domu przy ul. Szczerbowski, przez dwóch poruczników z UB. Osadzono ją w areszcie na ul. F. Chopina 18. Była przesłuchiwana przez trzy osoby – śledczego nazywanego „sadystrą z NKWD”, śledczego UB Konopkę i śledczą porucznik, kobietę nieznanego nazwiska. Po wyjątkowo perfidnych i brutalnych przesłuchaniach przewieziona została do więzienia na Zamek. Na podstawie materiałów śledztwa oficer Prokuratury WP przygotował postanowienie o wszczęciu postępowania karnego.

Rozprawa była pierwszym procesem członków Narodowych Sił Zbrojnych okręgu lubelskiego. Odbyła się w dniach 20-22 XI 1944 r. na Zamku lubelskim, przed Sądem Wojskowym Lubelskiego Garnizonu. Sądził ich skład, w którym zasiadali: kpt. Jan Krzechowiec (przewodniczący) oraz ppor. Stanisław Wróblewski i por. Czesław Kotowicz (sędziowie-ławnicy).

K. Potoka sądzona była w grupie 13. członków oddziału partyzanckiego NSZ „Jacka”. Sądzeni razem z nią: Edward Jeleń, Stanisław Jankowski i Stefan Karolik zostali skazani na karę śmierci i straceni na Zamku.

Krystynę Potokę oskarżono o to, iż „wiedząc, że skazany Edward Jeleń jest członkiem NSZ, organizacji mającej na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego, mimo to udzielała mu pomocy.” Została skazana na mocy art. 1 Dekretu z dn. 30 X 1944 r. na karę dziesięciu lat więzienia,

na mocy art. 12 powyższego Dekretu PKWN oraz na mocy art. 49 § 2 KKWP orzeczono wobec skazanej utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres pięciu lat.

Pozostali oskarżeni zostali w czasie procesu skazani: Marian Poleszak na dziesięć lat, Marian Bobolewski i Ryszard Genca – osiem lat, Józef Ogrodnik na pięć oraz Stanisława Paryz (zob. nota) na cztery lata więzienia. Kazimierza Sokołowskiego, Władysława Pacałowskiego i Stanisława Klimowicza sąd uniewinnił.

Krystyna Potoka została dla odbycia kary przewieziona z więzienia na Zamku do Wronek.

Wojskowy Sąd Okręgowy w dniu 11 X 1945 r. postanowił orzeczoną karę na mocy amnestii zmniejszyć do pięciu lat więzienia, zaś wykonanie reszty kary warunkowo zawiesić na okres dwóch lat.

Skazana Krystyna Potoka została zwolniona z więzienia we Wronkach dnia 25 X 1945 r.

W czerwcu 1946 wyszła za mąż za Stanisława Tyrankiewicza. Na skutek zagrożenia ponownym aresztowaniem przeniosła się początkowo do Szczecina, a następnie do Warszawy, gdzie podjęła pracę.

Krystyna Potoka-Tyrankiewicz przebywa obecnie na emeryturze.

ŹRÓDŁO: CAW 2429/306, 520/329; Harasimiuk, *op. cit.*, s. 169-182; M. Kielasiński, *Raport...* s. 47, 77, 266; Z. Leszczyńska, *Straceni na Zamku Lubelskim*, s. 14; Z. Leszczyńska, *Ginę...*, s. 96; Relacja K. Potoka-Tyrankiewicz, w zb. pr. Z. L.

11/2

W y r o k

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej dn.
Wojskowy Lubelskiego Garnizonu w składzie:

Przewodniczącego:	kpt. Krzechc
	ppor. Wróblew
	ppor. Kotowic
Secretarza:	ppor. Qleszk!

bez udziału Prokuratora i Obrócy po niej: listopada 1944 roku w Lublinie, w której m. syna Leona i Honoraty z domu Buszkot urodz. w Chrzanowie, woj. Krakowskiego, Polaka, w pobrowego, wykształcenia średniego, rzekomo majątku, orderów i odznaczeń, bez stałego m. 1 i 9 Dekretu P.K.W.N. o Ochronie Państwa - 50/ i oraz art. 117 § 2 K.A.W. i art. 24 K.A.W. i Bronisławy z Makowalich, urodzonej wykształcenia 4 klasy gimnazjum, asystentki nie posiadającej majątku, orderów i odznaczeń o przestępstwo z art. 1 Dekretu P.K.W. poz. 50/ z dnia 30.X.1944 r., 3/ Jankowskiej z Galińskich, urodzonego 2 sierpnia 1925 i Polaka, kawalera, ucznia Ślusarskiej powozowej, nie posiadającego majątku, or. jego, zamieszkałego w Rurnach Jezuitckich, 1 i 5 Dekretu P.K.W.N. z dnia 30.X.1944 r. Mariana, syna Józefa i Julii z domu Jakub rciu we wsi Opiennik, pow. Kraśnik, Polak czej, wykształcenia 7 kl. szkoły powszed dającego znacznych orderów i odznaczeń, zan nego z art. 1 i 9 Dekretu P.K.W.N. o ochr /Dz.U.R.P. Nr 10 poz. 50/. 5/ Buły veł Bai perowiczów urodzonego 26 września 1926 ro laka, kawalera, ucznia Gimnazjum secherie poborowego rzekomo nie karowego; nie post zmiennego w Stalowej Woli, ul. J-8 Nr tu P.K.W.N. z dn. 30.X.1944 r. o Ochronie

W y r o k

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej dnia 22 listopada 1944 roku Sąd
Wojskowy Lubelskiego Garnizonu, w składzie:

Przewodniczącego:	kpt. Krzechowca Jena
	ppor. Wróblewskiego Stanisława
	ppor. Kotowicza Czesława
Sekretarza:	ppor. Oleszkiewicza Erazma

bez udziału Prokuratora i obrońcy po niejawniej rozprawie w dniu 20, 21 i 22 listopada 1944 roku w Lublinie, w której rozpatrzył sprawę 1/ Jelenia Edwarda, syna Leona i Honoraty z domu Buczek; urodzonego 17 października 1924 roku w Orzanowie, woj. Krakowskiego, Polaka, kawalera, technika budowy maszyn, przedpoborowego, wykształcenia średniego, rzekomo nie karanego; nie posiadającego majątku, orderów i odznaczeń, bez stałego miejsca zamieszkania, oskarżonego z art. 1 i 9 Dekretu P.K.W.N. o Ochronie Państwa z dnia 30.X.1944 r. /Dz.U.R.P. Nr 10 poz. 50/; oraz art. 117 § 2 K.A.W. i art. 24, 225 K.K.; 2/ Potoki Krystyny córki Leona i Bronisławy z Makowskich, urodzonej 5 lutego 1924 r. w Lublinie, Polki, wykształcenia 4 klasy gimnazjum, asystentki dentystrycznej, panny, niekaranej, nie posiadającej majątku, orderów i odznaczeń, zamieszkałej w Lublinie, oskarżonej o przestępstwo z art. 1 Dekretu P.K.W.N. o Ochronie Państwa /Dz.U.R.P. Nr 10 poz. 50/ z dnia 30.X.1944 r., 3/ Jankowski Stanisław; syna Stanisława i Józefy z Gałykiewicz, urodzonego 2 sierpnia 1925 roku we wsi Rury Jezuitckie, pow. lubelskiego; Polaka, kawalera, ucznia ślusarskiego, wykształcenia 7 klas szkoły powszechnej, nie posiadającego majątku, orderów i odznaczeń, rzekomo nie karanego, zamieszkałego w Rurach Jezuitckich, pow. lubelskiego - oskarżonego z art. 1 i 9 Dekretu P.K.W.N. z dnia 30.X.1944 r. /Dz.U.R.P. Nr 10 poz. 50/. 4/ Poleszaka Mariana, syna Józefa i Julii z domu Jakubowskiej urodzonego, 14 września 1925 roku we wsi Opiwnik, pow. Kraśnik, Polaka, kawalera, ucznia szkoły mechanicznej, wykształcenia 7 kl. szkoły powszechnej, rzekomo niekaranego, nie posiadającego żadnych orderów i odznaczeń, zamieszkałego we wsi Rury Jezuitckie oskarżonego z art. 1 i 9 Dekretu P.K.W.N. o ochronie Państwa z 30 października 1944 r. /Dz.U.R.P. Nr 10 poz. 50/. 5/ Buływał Bulskiego s. Antoniego i Honoraty z Kasperowiczów urodzonego 26 września 1926 roku w Ostrowcu pow. opatowskiego, Polaka, kawalera, ucznia Gimnazjum mechanicznego, wykształcenia średniego, przedpoborowego rzekomo nie karanego; nie posiadającego majątku, orderów i odznaczeń zamieszkałego w Stalowej Woli, ul. J-H Nr 13 - oskarżonego z art. 1 i 9 Dekretu P.K.W.N. z dn. 30.X.1944 r. o Ochronie Państwa /Dz.U.R.P. Nr 10 poz. 50/.

ekretu PKWN oraz na mocy art. 49 § 2 KK WP
ratę praw publicznych i obywatelskich praw
at.

i w czasie procesu skazani: Marian Poleszak
wski i Ryszard Genca - osiem lat, Józef Ogród-
Paryz (zob. nota) na cztery lata więzienia.
Władysława Pacałowskiego i Stanisława Kl-

lla odbycia kary przewieziona z więzienia na

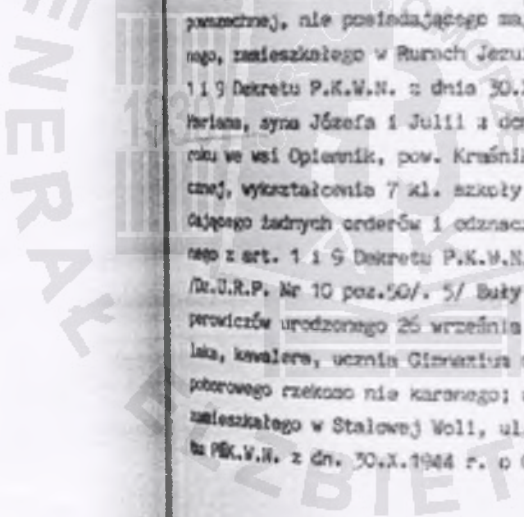
y w dniu 11 X 1945 r. postanowił orzeczone
jszyć do pięciu lat więzienia, zaś wykonanie
esić na okres dwóch lat.

została zwolniona z więzienia we Wronkach

a mąż za Stanisława Tyrankiewicza. Na skutek
zwaniem przeniosła się początkowo do Szcz-
y, gdzie podjęła pracę.

ewicz przebywa obecnie na emeryturze.

Harasimiuk, op. cit., s. 169-182; M. Kielasiński, *Raport
i na Zamku Lubelskim*, s. 14; Z. Leszczyńska, *Ginę...*, s. 98
i. pr. Z. L.

Historie oskarżonych Sokołowskiego Kazimierza s. Jana, Pasałowskiego Władysława s. Władysława i Klimowicza Stanisława s. Ludwika uniewinnić, i to Sokołowskiego od dokonania zarzucanego mu przestępstwa, przewidzianego w art. 11 Dekretu P.K.V.N o Ochronie Państwa z dnia 30.X.1944 r. /Dz.U.R.P. Nr. 10 poz. 50/, oskarżonych: Pasałowskiego i Klimowicza z zarzutu przestępstwa przewidzianego w art. 1 tegoż Dekretu; ponadto skazanego powyżej Polezaka Mariana s. Józefa uniewinnić od dokonania zarzucanego mu przestępstwa, przewidzianego w art. 9 Dekretu P.K.V.N. o Ochronie Państwa z dn. 30.X.1944 r. /dz.U.R.P. Nr 10 poz. 50/.

Na mocy art. 56 K.K.W. zaliczyć szatanym Potoce Krystynie, Polezakowi Marianowi, Bule vel Bulekcie Zbigniewowi, Gency Ryszardowi, Rąbolewskiemu Marianowi, Ogrodnikowi Józefowi i Paryż Stanisławie na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 1 listopada 1944 roku. Dowody rzeczowe jako to pisma i druki, znajdujące się w aktach sprawy niniejszej - zachować przy aktach.

Wyrok jest ostateczny i zaskarżeniu nie podlega.

Przewodniczący

- /-/ /kpt. Krzechowiec J./
- /-/ /ppor. Wróblewski Stanisław/
- /-/ /ppor. Kotowicz Czesław/

MARIA

Urodzona w dniu 11 IV 1922 r. w Nowej Serniki, pow. Lubartów jako córka Feliksa Wykształcenie – pięć klas szkoły podstawowej zamieszkała w Nowej Woli.

Dnia 12 VI 1946 w Nowej Woli Udziałowa przeprowadziło operację zatrzymania podejrzanych o współpracę z oddziałem „Uskoka”. Podczas rewizji w domu Pydyś leżono list pisany w maju 1946 przez Pydyśkowską do jej brata Józefa, związanego w Lubartowie. List ten M. Pydyś miała dostarczyć Józefowi, członkowi oddziału, z prośbą o usiłowanie w ostatniej chwili zniszczyć list. Zatrzymana. Korzystając z nieuwagi w

Ponownie aresztowano ją 2 VIII 1946 w Lubartowie, a następnie przekazano

Oskarżono ją z art. 24 § 1, w zw. z art. 10 Dekretu z 1946 r. w miejscowości Nowa Wola grzesznie usiłowała udzielić pomocy Józefowi przyjmując od niego pewne informacje, który to list w Jankowskim przez Walentego W

«Uskoka», czego nie dokonała wobec s

Mieszkańcy wsi Nowa Wola złożyli w Wojskowym w Lublinie zapewnienie, Dnia 17 XII 1946 r. WSR w Lublinie kpt. Romana Bojko M. Pydyś uniewinnił prokuratora WPRL mjr. dr. Józefa Reicha NSW w Warszawie.

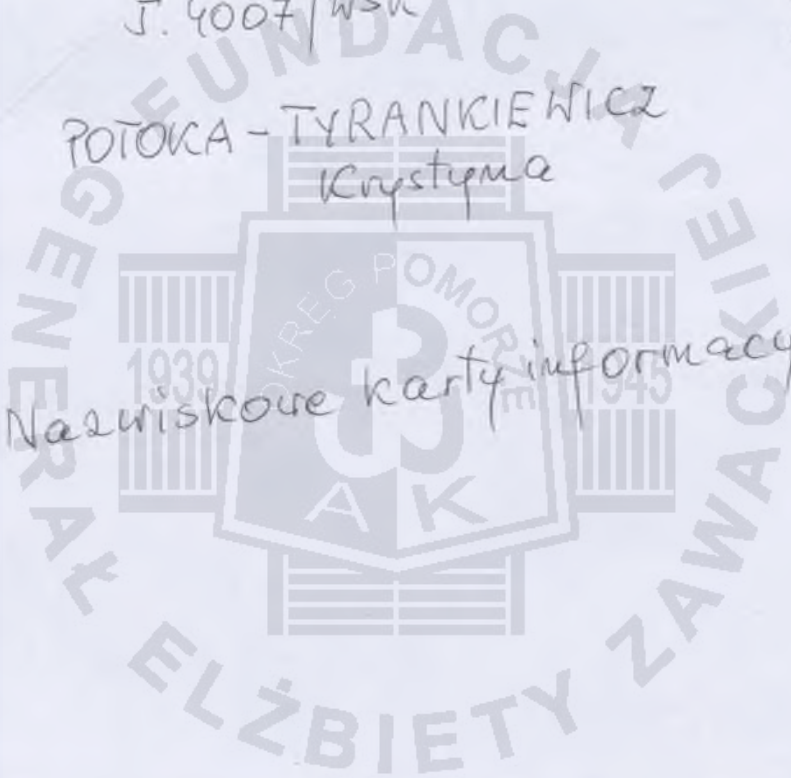
ŹRÓDŁO: Arch. Sądu Rej. w Lublinie, Sr. 969/46; II

J. 4007/WSK

NSZ,
dublin

POTOKA - TYRANKIEWICZ
Krzyszyna

v. Nazwiskowe karty informacyjne: 1

i

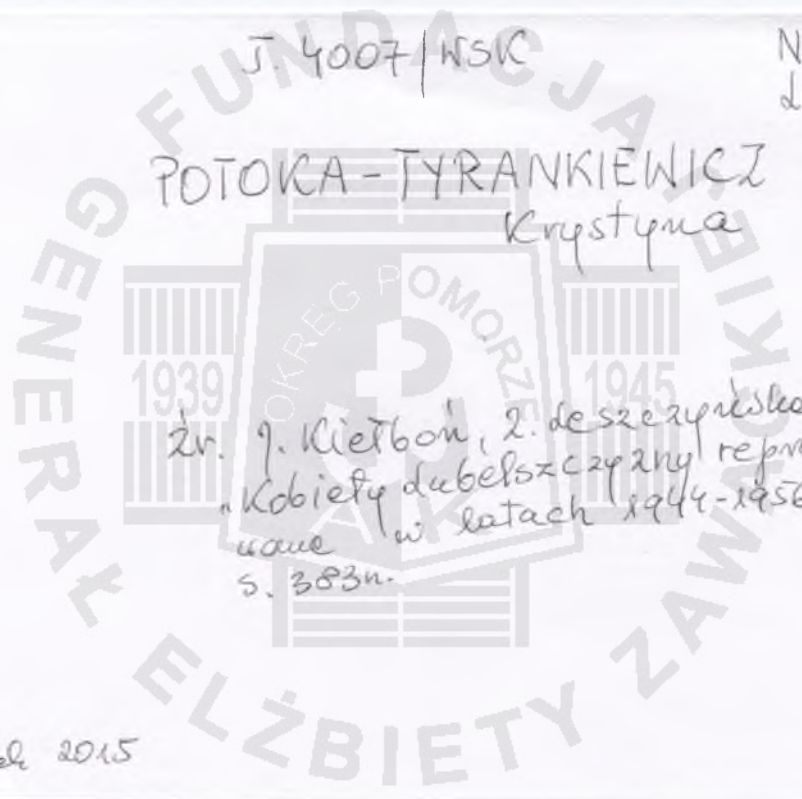
J 4007/NSIC

NSI,
Lublin

POTOKA-TYRANKIEWICZ
Krystyna

Zr. J. Kietbon, 2. deszczynska
"Kobiety lubelszczyzny represjowa-
wane w latach 1944-1956,
s. 383n.

B. Rojek 2015

POTOKA - TYRANKIEWICZ Krystyna

